

"БЕКІТІЛДІ"

"Л.Н. Гумилев атындағы

Еуразия ұлттық университеті" ҚААК

Басқарма мүшесі, ғылым,

коммерциаландыру жөніндегі проректор

Ж.Д. Құрманғалиева

" 04 "

2025 ж.

**«Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы. Химия.
География сериясы»**

ЖУРНАЛЫНЫҢ РЕДАКЦИЯЛЫҚ САЯСАТЫ

Журналдың мақсаты – химия және географиядағы теориялық және қолданбалы зерттеулердің өзекті бағыттары және бойынша ғылыми қоғамда түпнұсқа ғылыми нәтижелерді тарату және ілгерілету.

Химия секциясы іргелі және қолданбалы химияның барлық аспектілері бойынша, атап айтқанда, биологиялық, экологиялық, сот-медициналық, бейорганикалық, аналитикалық, органикалық, физикалық және теориялық, сондай-ақ химиялық инженерияны қоса алғанда, түпнұсқа ғылыми мақалаларды, сондай-ақ шолу мақалаларын жариялайды.

Хабаршы **география бағыты** бойынша табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану және қоршаған ортаны қорғау, географиялық болжау, кешенді аймақтық даму, рекреациялық зерттеулер, табиғи процестерді модельдеу және геоакпараттық әдістерді жетілдіруді қамтиды.

Журналдың мақсаты:

1. Өзекті мәселелер бойынша зерттеу нәтижелерін жариялауға мүмкіндік беру;
2. Шолу процесіне білімнің тиісті салаларындағы жетекші ғалымдар мен мамандарды тарту арқылы ғылыми жарияланымдарға әлемдік стандарттарды енгізу;
3. Отандық және шетелдік мамандандырылған деректер қорларында ғылыми жарияланымның рейтингін көтеру;
4. Географиялық және институционалдық шеңберлерге қарамастан отандық және әлемдік ғылымды жаңа идеялармен байыту;
5. Журналды «ашық қолжетімді» ғылыми басылым ретінде дамыту;
6. Журналдың халықаралық деректер базаларында және ашық электронды ресурстарда болуын кеңейту;
7. Шетелдік оқырмандар үшін журналдың қолжетімділігін қамтамасыз ету – ағылшын тілінде (Abstract), түйінді сөздерде (Keywords) және пайдаланылған әдебиеттер тізімін латын әліпбиінде транслитерациялауда (References) зерттеудің мәні туралы кеңейтілген презентацияны жариялау.

Басылым тілдері: қазақ, орыс, ағылшын (жариялануына байланысты).

Жиілігі: жылына 4 рет.

Ашық қолжетімділік саясаты: Ғылыми жариялау саясатын жүзеге асыратын негізгі қағида – зерттеу нәтижелеріне еркін ашық қолжетімділік жалпы білімді арттырады.

Мұрағаттау: Ғылыми журналдың электронды нұсқалары жинақты қалыптастыру және оны электронды кітапханаға енгізу үшін «ҰҒТБО» АҚ-на беріледі. Журнал Elibrary.ru сайтында материалдарды мұрағаттайды.

«Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы» редакциясы оның авторларына жарияланған материалдарды бөгде репозиторийлерге орналастыруға кедергі келтірмейді.

Жариялану шарттары: Журнал редакциясына келіп түскен барлық қолжазбалар «Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы» басылымның техникалық және басқа талаптарына сәйкес болуы және анонимді сараптамадан өтуі керек.

Алынған шолулар негізінде журналдың редакциясы соңғы шешімді қабылдайды. Журналдың бір нөмірінде бір автордың (бірлескен автордың) 1-ден астам жарияланымына рұқсат етілмейді. Мақала мазмұнына автор(лар) жауапты.

Лицензиялау: «Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы» ғылыми журналы Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) лицензиясы бойынша оның мазмұнына тегін қол жеткізуді қамтамасыз етеді. Авторлар өздерінің авторлық құқықтарын сақтайды және жұмыстың авторы және осы журналға сілтеме көрсетілген жағдайда материалды еркін көшіру және тарату мүмкіндігіне ие.

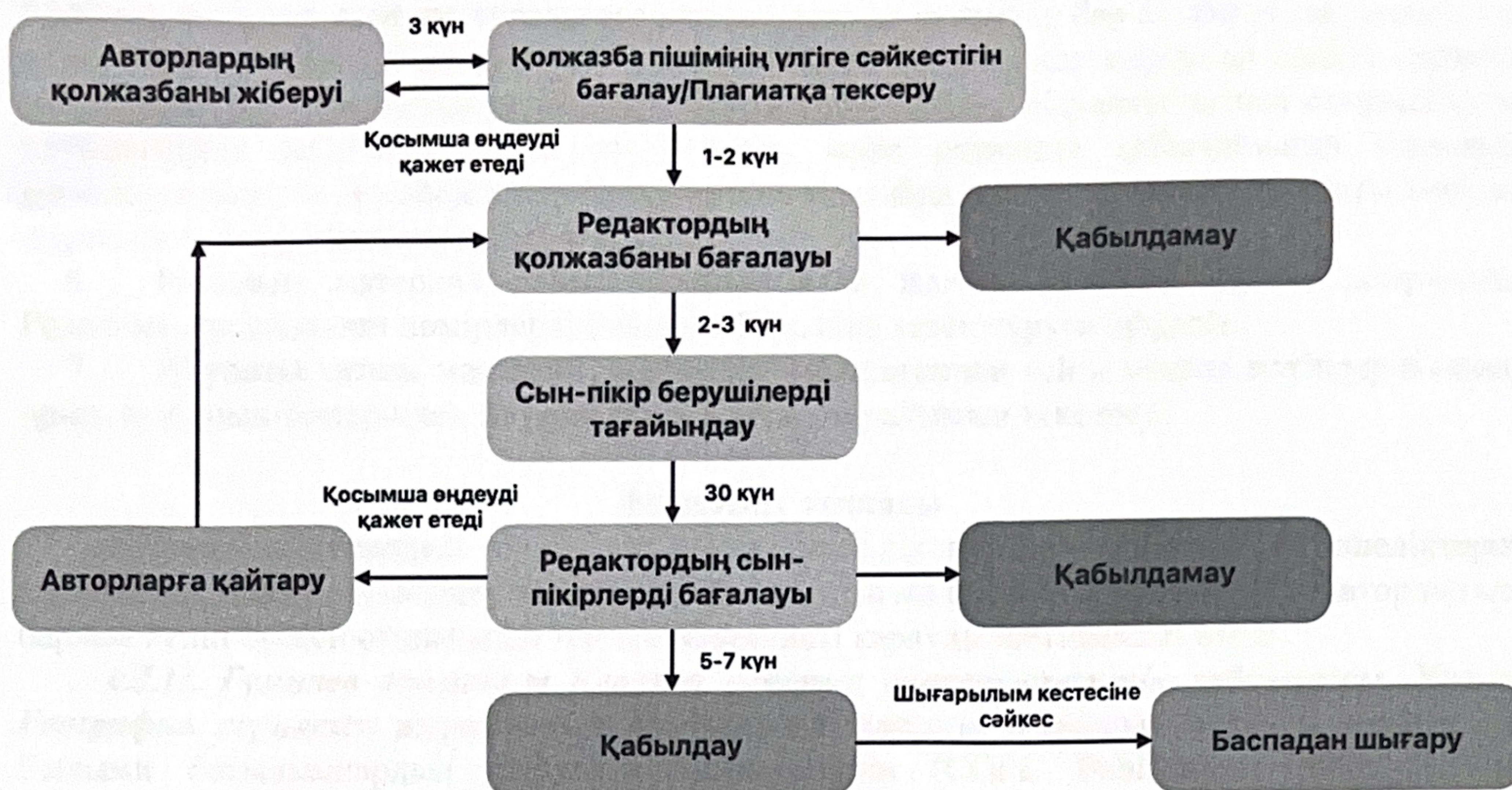
Мақаланы қарау процедурасы.

Қолжазбалар жыл бойы үздіксіз қабылданады. Суретте қолжазбаны өңдеу хронологиясы көрсетілген.

1. Негізгі автор (корреспондент) журналдың электрондық порталында екі файл түріндегі материалдарды жүктей отырып, тіркеледі, олардың бірінде авторлар туралы мәліметтер (аты-жөні, жұмыс орны, авторлар туралы мәліметтер) болмауы тиіс. Автор жіберген қолжазба журналдың редакциясына жіберіледі. Техникалық хатшы қолжазбаны үлгі бойынша техникалық талаптарға сәйкестігін тексереді (1-қосымша). Автор журналдың редакциясына қолжазбамен бірге ұсынылған қолжазбаның дербес сипаты туралы ілеспе хат жібереді, мақаланы плагиатқа тексеруге келісімін береді, жарияланған жағдайда толық мәтінді нұсқасын қоса алғанда, әртүрлі мәліметтер базасы мен ақпараттық жүйелерге енгізеді және баспагерге айрықша құқық береді.

2. Техникалық хатшы қолжазбаны дербес орындау үшін лицензияланған автоматты плагиатты тексеру жүйесі (<https://antiplagiat.enu.kz/>) арқылы тексереді. Автоматты түрде плагиатты тексеру нәтижелері негізінде тексеру туралы толық электрондық есеп жүктеледі. Қанағаттанарлық нәтиже алмаған мақалалар (мақала түпнұсқалығының шекті пайызы 70%) одан әрі қарауға жіберілмейді. Қолжазбаны плагиатқа тексеретін электронды есептер авторларға берілмейді. Бұрын жарияланған мақалалар, олардың басқа тілдерге (қазақ, орыс, ағылшын және т.б.) аудармалары және әртүрлі журналдарда (жарияланымдарда) рецензияға жіберілген мақалалар қарауға қабылданбайды. Бұл туралы хат алмасу үшін техникалық хатшы негізгі авторды/авторды хабардар етеді. Мақала қабылданбаған жағдайда, редакция бас тарту себептерін талқыламау құқығын өзіне қалдырады. Техникалық хатшы қажетті түпнұсқалық шегінен өткен мақаланы бас редакторға (пән саласы бойынша жауапты редактор) жолдайды. Бас редактор (тақырып аймағына жауапты редактор) журналдың тақырыптық аймағына сәйкестігін қамтамасыз ету үшін мақаланы қарастырады. Сәйкес келмеген жағдайда журналдың редакциясы авторға жариялаудан бас тарту негіздемесі бар электрондық поштаға хабарлама жібереді.

Сурет. Қолжазбаларды өңдеу хронологиясы

3. Бас редактор (пән саласы бойынша бас редактор) бастапқы іріктеуден өткен екі рецензентті (әр мақала бойынша тиісті пән бойынша ғалым немесе маман) анықтайды. Бұл процедура OJS (Open Journal System) көмегімен жүзеге асырылады.

4. Техникалық хатшы мақаланы журналда жариялау мүмкіндігін анықтау үшін қолжазбаны плагиаттың толық тексеру актісімен рецензентке жібереді.

5. Журнал екі рет (соқыр) рецензиялау процедурасын пайдаланады: редакторлар рецензенттер мен авторлардың аты-жөнін құпия сақтайды. Рецензент мақаланы алғаннан кейін 30 жұмыс күні ішінде журнал редакциясына зерттелетін тақырыптың өзектілігін, автордың ғылыми салаға қосқан үлесін, алынған нәтижелердің теориялық және практикалық маңыздылығын бағалауды қамтитын мақалаға дәлелді шолуды ұсынады. Барлық шолуларда мақаланы жариялау (өңдеулері бар немесе жоқ) немесе оны қабылдамау туралы ұсыныс бар. Барлық шолулар журналдың редакциясына жіберіледі.

Егер ревизияға рецензия түссе, автор мүмкіндігінше тез арада түзетілген мақала нұсқасын ұсынуы керек. Мақаланы қайта қарау авторларға өзгертулер енгізу қажеттілігі туралы электрондық пошта жіберілген сәттен бастап екі аптадан аспауы керек. Рецензенттің ескертулеріне жауап ретінде автор (1) барлық түзетулер ескерілген мақаланың өңделген файлы және (2) әрбір пікір үшін рецензентке дәлелді жауап беруі керек. Мақаланың өңделген нұсқасы және авторлардың жауабы рецензентке қайта қарауға жіберіледі. Бұл процесс рецензент мақала бойынша шешім қабылдағанға дейін қайталанады. Рецензенттің ескертулерімен келісілген, бірақ оларды түзетуге әділетсіз көзқарас болған жағдайда (ескертпелерді жоймай қолжазбаны үшінші рет ұсынғаннан кейін) қолжазба қабылданбайды. Рецензенттің ескертулерімен келіспеген жағдайда автор/авторлар журналдың бас редакторына негіздемесі бар хат жолдайды. Автордың/авторлардың өтінішін қарап, бас редактор мақаланы қайта қарау/қабылдамау туралы шешім қабылдайды.

Авторлар мақаланы қайта қараудан бас тарту туралы ақпарат болмаған жағдайда да, авторлар рецензия жіберілген күннен бастап екі апта ішінде өңделген нұсқаны қайтармады делік. Бұл жағдайда редакторлар оны тізілімнен алып тастай алады. Мұндай жағдайларда авторларға пысықтауға берілген мерзімнің аяқталуына байланысты қолжазбаны тізілімнен алып тастау туралы тиісті хабарлама жіберіледі. Мақала бойынша барлық шолулар мен редакциялық алқаның шешімі мақаланы жіберу кезінде метадеректерде көрсетілген негізгі авторға (немесе сәйкес авторға) жіберіледі. Мақала бойынша барлық материалдар (соңғы

нұскасы, шолулар, плагиат туралы есеп және басқа да құжаттар бар болса) редакциялық алқа отырысының қарауына ұсынылады. Рецензенттер пікірі негізінде журналда мақала жариялау мүмкіндігі туралы шешімді редакциялық алқа қабылдайды. Жауапты хатшы отырыстардың хаттамаларын жүргізеді. Теріс пікір алған және редакция қабылдамаған мақалалар қарастырылмайды. Даулы мәселелер туындаған жағдайда мақалалар бойынша соңғы шешімді журналдың бас редакторы қабылдайды.

6. Басылым материал дайын болғандықтан жалпы кезекпен жүзеге асырылады. Редакция дайындалған нөмірлердің айдары бойынша кезек құруға құқылы.

7. Жауапты хатшы мәселенің мазмұнын анықтағаннан кейін мақала мәтіндерін (қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде), макетін және журнал таралымын тексереді.

Жариялау этикасы

Журнал авторлардың тілдік, гендерлік, нәсілдік немесе этникалық ерекшеліктеріне қарамастан, оларды кемсітпеу қағидаттарына адалдығын растайды және барлық авторлар мен барлық келіп түскен өтінімдерді тең әрі объективті қарауды қамтамасыз етеді.

«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы. Химия. География сериясы» журналының редакциялық саясаты Жариялау этикасы комитетінің Ғылыми басылымдардың этикалық принциптерін (COPE Publication Ethics: COPE) басшылыққа ала отырып, ғылыми мерзімді басылымдардың дәстүрлі әдеп-қағидаларына сай негізделген.

Авторлар үшін:

Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың «Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Хабаршысы. Химия. География сериясы» журналында басуға, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің (мәтін, кесте, диаграмма, безендірудің барлық сызбалары заңды түрде тіркелгендігіне) жоқтығына кепілдеме береді.

Мақаламен бірге автор(лар) журнал редакциясына Ілеспе хат жібереді.

Жіберілген қолжазбаға қойылатын талаптар. Қолжазба:

- редакция талаптарына сәйкес рәсімделген болуы қажет;
- басқа басылымда жарияланбаған және жариялауға жіберілмеген болуы керек;
- оригиналды зерттеу нәтижелерін қамтуы қажет;
- Автордың/авторлар тобының ғана зерттеу нәтижелерін қамтуы қажет.
- Баспаға қолжазбаның жіберілуі автор/авторлардың мақаланың жіберілуімен таныстығын, қолжазбада көрсетілген авторлардың кезегіне қарсы еместігін білдіреді.
- Әдебиеттер тізіміне тек зерттеу барысында пайдаланылған әдебиеттер енгізіледі.
- Қолданылған барлық әдебиеттер тізімі (автордың/авторлар тобының еңбектерімен қоса) мақалада көрсетілуі қажет.

Рецензенттер үшін:

• Рецензияға түскен әрбір мақала құпия құжат ретінде қарастырылады. Рецензент өзінің жазбаларында жіберілген мақаланың қандай да бір материалдарын пайдалана алмайды. Рецензент қолжазба материалдардың бас редактордың рұқсатымен ғана үшінші тұлғаға жіберуі мүмкін;

• Журналда «екіжақты анонимді рецензиялау» саясаты қолданылады. Осыған байланысты, рецензия объектісі қолжазба авторы/авторлар тобы емес, қолжазбада алынған нәтижелер болып табылады. Рецензент шешімі автордың/авторлар тобының гендерлік, ұлттық, діни және басқа жеке қасиеттерінен тәуелсіз болуы қажет;

• Рецензент редакцияға объективті түрде бағаланған қолжазбаға берілген пікірді және, қажет болған жағдайда, мақаланы жетілдіру ұсыныстарын беру қажет;

• Рецензент зерттеу тақырыбының маманы болмаса, редакторды хабардар етіп, материалға пікір беруден бас тартуы қажет.

Редакторлар үшін:

Бас редактор және редакция алқасы мүшелерінің міндеттері:

- авторлардың географиясын кеңейту мақсатында әртүрлі ұйым мен елдерде жұмыс жасайтын маман ғалымдарды журналға шақыру;
- жарияланатын мақалалардың сапасына ерекше көңіл бөлу;
- редколлегия алқасының отырыстарына қатысуға, журнал мазмұнын анықтайтын шешім қабылдауда өз пікірін білдіру қажет.

Бас редактор:

- техникалық талаптарға сәйкестікке тексерілген әрбір мақалаға рецензент тағайындау;
- Рецензенттердің пікірлерін негізге ала отырып, редколлегия алқасының отырысында қолжазбаны жариялау/қайтару туралы қорытынды (соңғы) шешім қабылдайды.
- Бас редактор шешім қабылдауда тек мақаланың баспа стандарттарына сәйкестігі мен онда алынған ғылыми нәтижелерді басшылыққа алады. Бас редактордың және редакция алқасының шешімі автордың/авторлар тобының гендерлік, ұлттық, діни және басқа жеке қасиеттеріне байланысты болмауы тиіс.

Редакция:

Журнал редакциясы тек авторлардың өздері тікелей ұсынған түпнұсқа қолжазбаларды ғана қарастыруға қабылдайды және ғылыми зерттеу нәтижелерін жариялау бойынша қызмет көрсететін агенттіктермен ынтымақтастық жасамайды. Егер мақаланы дайындауға немесе жіберуге үшінші тұлғалардың қатысы бары анықталса, қолжазба редакция қарауынан дереу алынып, қайта жіберуге рұқсат берілмейді. Егер мұндай факт жарияланымнан кейін анықталса, журналдың сайтында және халықаралық дерекқорларда тиісті ақпаратты көрсету арқылы ретракциялау рәсімі басталады. Авторлар тарапынан делдалдық қызметтерді қайталап пайдалану фактілері анықталған жағдайда, журнал редакциясы осы автордың кейінгі қолжазбаларын қараудан бас тартуға құқылы.

Журнал редакциясы халықаралық жарияланым этикасының стандарттарын, соның ішінде Committee on Publication Ethics (COPE) қағидаттарын басшылыққа алады. Ретракциялау рәсімі ғылыми адалдықты сақтау, авторлық құқықтарды қорғау және ғылыми қауымдастықтың жарияланған материалдарға деген сенімін қамтамасыз ету мақсатында жүзеге асырылады.

Ретракция академиялық адалдықтың елеулі бұзушылықтары орын алған жағдайда қолданылатын ресми рәсім болып табылады, оған мыналар жатады:

- Плагиат, деректерді қолдан жасау немесе бұрмалау;
- Идеялар мен зерттеу нәтижелерін адал емес жолмен иемдену;
- Авторлықты манипуляциялау немесе авторлар туралы ақпаратты жасыру;
- Әдебиеттерді адал және дұрыс дәйексіз қолдану қағидаттарын бұзу;
- Басқа да этикалық нормаларды бұзу түрлері.

Аталған этикалық бұзушылықтар анықталған жағдайда жарияланған мақала ретракциялауға жатады, және төмендегі шаралар қабылданады:

- Журналдың электрондық және баспа нұсқаларында ретракция туралы хабарлама жарияланады;
  - Мақаланың метадеректеріне «РЕТРАКЦИЯЛАНҒАН» белгісі қойылып, себептері көрсетіледі;
  - Мақала сенімсіз дереккөз ретінде ғылыми айналымнан шығарылады.
- Автор тарапынан төленген барлық жариялау ақысы қайтарылмайды.

Сонымен қатар, рецензенттер мен редакторлардың этикаға жат қылықтарына авторлардың келісімінсіз мақалаларды басқа журналдарға жіберу, автор материалдарын үшінші тұлғаларға беру, авторлық құқықтарды бұзу, редакциялық үдерістердің құпиялылығын сақтамау, сондай-ақ авторлармен немесе қолжазбаға қатысы бар ұйымдармен бәсекелестік, бірлескен немесе өзге де мүдделік қатынастар негізінде материалдарды қолдау әрекеттері жатады.

Жоғарыда айтылмаған авторлардың, редакторлар мен рецензенттердің этикалық мінез-құлық нормаларын бұзудың ықтимал жағдайлары жариялау этикасы жөніндегі комитеттің ғылыми жарияланымдар этикасы қағидаттары жөніндегі нұсқаулықтың (Committee on Publication Ethics: COPE, promoting integrity in scholarly research and its publication / COPE: Committee on Publication Ethics) негізінде шешілетін болады.

- Жарияланған мақалаларда қателер (формулаларда, техникалық себептер бойынша көрсеткіштерде) анықталған жағдайда түзетулер туралы ақпарат келесі нөмірлерде орналастырылуы мүмкін.

- Редакция бас редакторға, редакция алқасы мен редакция мүшелеріне, рецензенттерге журналда жариялауға мүмкіндік береді, бірақ олар өз ережелерін қолдана алмайды. Барлық мақалалар, соның ішінде, арнайы басылымдардың жауапты редакторларының мақалалары да рецензиялау рәсімінен өтеді және журналдың редакция алқасының отырысында қарастырылады.

Авторлық және жасанды интеллект (ЖИ). Бағдарламамен плагиатқа тексеру жасанды интеллект арқылы әртүрлі дереккөздерден алынған материалдарды талдауды да қамтиды. Журналдың редакторлары осы мәселе бойынша COPE ұстанымын қолдайды:

- 1) ЖИ автор ретінде көрсетілмейді.

- 2) Егер мақаланы жазу кезінде авторлар ЖИ құралдарын пайдаланған болса, «Материалдар мен әдістер» бөлімінде ЖИ құралы қалай пайдаланылғаны және қандай құрал пайдаланылғаны көрсетілуі керек. Авторлар өздерінің қолжазбаларының мазмұнына, тіпті ЖИ құралы арқылы жасалған бөліктерге ғана жауапты және осылайша жариялау этикасының кез-келген бұзылуына жауапты.

«Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы» журналына мақала жіберу кезіндегі авторларға арналған нұсқаулар

Журналдың редакциялық алқасы авторлардан журналға жіберілетін жұмыстарды дайындау кезінде сақталатын ережелермен (журнал туралы жалпы ақпаратты қамтитын журналдың редакциялық саясаты, мақалаларды қарау тәртібі, жариялау этикасы) танысуды сұрайды.

1. Редакцияға мақаланы жіберу автордың Баспаның құқықтарына келісімін білдіреді - Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті – мақаланы журналда жариялау және кез келген шет тілінде қайта басып шығару. Журналдың бір нөмірінде бір автордың (бірлескен автордың) 1-ден астам жариялануына рұқсат етілмейді. Мақала мазмұнына автор(лар) жауапты.

2. Веб-сайтта ұсынылған техникалық стандарттарға және шаблонға сәйкес пішімделген қолжазба Ашық журналдар жүйесі (the Open Journal System, OJS) арқылы редакцияға жіберіледі.

3. Ұсынылатын мақаланың көлемі және әдеби көздердің саны: **шолулар (≥10000 сөз және ≥100 әдеби көз), шағын шолулар (6000-10000 сөз және ≥50 әдеби көз), зерттеу мақаласы (≥3500 сөз және ≥25 әдеби көз).**

4. Мақаланың қолжазбасы IMRAD үлгісіне сәйкес құрылымдалған және үлгіге сәйкес Аннотация, Түйінді сөздер, Кіріспе, Материалдар мен әдістер, Нәтижелер, Талдау, Қорытынды және 1-қосымшадағы үлгіге сәйкес басқа да құрылымдық бөліктерге бөлінуі керек. Шолу мақалаларында мақаланың құрылымы авторлардың қалауы бойынша (негізгі бөлім мен бөлімшелерге атау беру ұсынылады).

5. Мақала Word форматында (бет – А4, кітап форматы, барлық жағынан жиектер – 20 мм. шрифт түрі – Times New Roman, өлшемі – 12 кегль) ұсынылуы тиіс. Қалған дизайн шарттары үлгіде келтірілген.

6. Кестелер тікелей жұмыс мәтініне енгізіледі. Олар нөмірленіп, жұмыс мәтінінде оларға сілтеме жасалуы керек. Суреттер мен графиктер стандартты форматтардың бірінде ұсынылуы керек: TIFF, JPEG, PNG. Растрлық кескіндер 600 нүкте/дюймдік рұқсатпен жасалуы

керек. Барлық мәліметтер сандарда көрсетілуі керек. Басқа дереккөздерден алынған сандарды пайдаланған кезде бастапқы дереккөзге сілтеме ([18] немесе Бейімделді және қайта сызылған [18]) және бұрын жарияланған материалды пайдалануға рұқсат (Рұқсат) қажет.

7. Әдебиеттер тізімі АРА (7-басылым) стиліне сәйкес рәсімделуі тиіс (1-қосымша, үлгі). Жарияланбаған жұмыстарға сілтеме жасауға болмайды. Тізімде соңғы 10 жыл ішінде жарияланған дереккөздердің кемінде 50% болуы керек.

8. Келтірілген дереккөздердің библиографиясын транслитерациялау міндетті болып табылады. Транслитерация <http://translit-online.ru/> сілтемесі бойынша онлайн-аудармашының көмегімен жүзеге асырылады. Бұл онлайн аудармашы қазақ әліпбиінің нақты әріптерін транслитерацияламайды. Мұнда қазақша мәтінді транслитерациялаудан кейін авторлар келесі ережелерді басшылыққа ала отырып, түзетулер енгізуі керек:

Ә	Ғ	Ң	Ө	Ү	Ұ	Қ	І
a	g	n	o	y	u	k	i

Мысалдар үлгіде берілген (1-қосымша)!

8. Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қаласы, Қазымұқан көшесі, 13, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, № 3 корпус (ЦИСИ), 237 бөлме. Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 33-207).

9. Төлем: «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы. Химия. География сериясы» журналында мақала жариялау үшін төлем жарияланған кезде қолданыстағы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің басқа ақылы қызметтерінің баға тізіміне сәйкес жүзеге асырылады.

Жариялану үшін оң қорытынды алған авторлар келесі деректемелерді пайдалана отырып төлем жасауы керек:

"Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті" Ке АҚ
БИН 010140003594

1) АО «Банк ЦентрКредит»
БИК Банка: KСJBKZKX
KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859 – мақала үшін

2) АО «Bank RBK»
БИК Банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859 – мақала үшін

3) Мақалалар үшін төлемді Kaspi.kz қосымшасы арқылы да жасауға болады.
Kaspi.kz -> Төлемдер -> Білім -> Қосымша білім > Ұйымды таңдау (ЕҰУ хабаршысы)
1. Автордың толық аты-жөні
2. Автордың ЖСН
3. Журнал сериясын таңдаңыз (тізімнен)
4. Сома

ХҒТАР

Секция: Химия/География

Мақала түрі (ғылыми мақала, шолу, мини-шолу, редакцияға хат, т.б.)

Аты

Аты Тегі¹, Аты Тегі² және Аты Тегі^{2,*}¹ Аффiliation 1; e-mail@e-mail.com² Аффiliation 2; e-mail@e-mail.com* Корреспонденция: e-mail@e-mail.com (бірнеше сәйкес авторлар болса, автордың аты-жөнін қосыңыз)

Аңдатпа: Зерттеу мақалаларына арналған аңдатпа 300 сөзден (мақала жазылған тілдегі нұсқада) аспайтын абзац ішінде зерттеуді қысқаша мазмұндауы керек. Авторларға арнайы тақырыптарды пайдаланбай құрылымдық форматты қабылдау ұсынылады. Аңдатпа мақаланың мазмұнын объективті түрде көрсетуі керек және негізгі мәтінде талқыланбаған немесе қолдалмаған нәтижелерді қамтымауы керек. Сонымен қатар, ол негізгі қорытындыларды асыра айтудан аулақ болу керек.

Түйін сөздер: түйін сөз 1; түйін сөз 2; түйін сөз 3 (мақалаға тән, бірақ пәндік пәнде жеткілікті түрде кең таралған 3-10 түйін сөзді тізімдеңіз)

Дәйексөз: Басылым барысында редакция келтіреді. Beisembayev, W., Maybolsynov, N., Ivanov, Y. (2025). Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ-нің хабаршысы. Химия. География сериясы, 152(3), 175-190. <https://doi.org/10.3390/xxxxx>

Академиялық редактор: Аты Тегі:

Редакцияға түсті: date

Түзетілді: date

Қабылданды: date

Басылымға шықты: date

Copyright: © 2025 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY NC) license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

0. Бұл үлгіні пайдалану жолы

Үлгі қолжазбада қолдануға болатын бөлімдерді егжей-тегжейлі көрсетеді. **Осы абзацты алып тастап, бөлімді нөмірлеуді 1-ден бастаңыз.** Барлық сұрақтар бойынша журналдың редакциясына немесе vest_chem@enu.kz электрондық поштасына хабарласыңыз. Авторлар жеке деректердің, соның ішінде аты мен тегінің, аффiliationсының, байланыс ақпаратының және ORCID-тің дұрыс жазылуына өздері жауапты. Мақала Word форматында (бет – А4, кітап форматы, барлық жағынан жиектер – 20 мм. шрифт түрі – Times New Roman, өлшемі – 12 кегль) ұсынылуы тиіс. Қалған дизайн шарттары үлгіде келтірілген.

1. Кіріспе

Кіріспе зерттеуді кеңірек контекстке орналастыратын және оның маңыздылығына баса назар аударатын қысқаша шолуды қамтамасыз етуі керек. Ол зерттеудің мақсатын және оның өзектілігін нақтылауы керек. Сыни зерттеулерге сілтеме жасай отырып, осы саладағы бар әдебиеттерді мұқият шолу өте маңызды. Қажет болған жағдайда даулы және әртүрлі көзқарастар қарастырылуы керек. Соңында зерттеудің негізгі мақсатын қысқаша айтып, одан негізгі қорытындыларды шығару керек. Кіріспені зерттеу аймағыңыздың маманы болмауы мүмкін ғалымдарға қолжетімді студі мақсат етіңіз. Сілтемелер пайда болу реті бойынша

беріліп, автор, жыл дөңгелек жақшада көрсетілуі керек, мысалы, АРА-7-ші басылымының сілтеме стилинен кейін (Smith et al., 2009). Сілтемелер туралы қосымша мәліметтер алу үшін құжаттың соңын қараңыз.

2. Материалдар мен әдістер

«Материалдар мен әдістер» бөлімі басқалардың жұмысты қайталауы үшін жеткілікті мәліметтерді қамтамасыз етуі керек.

Қолжазбаңызды жариялау арқылы сіз барлық материалдарды, деректерді, кодтарды және хаттамаларды оқырмандармен бөлісуге келісесіз және кез келген шектеулер жіберілген кезде ашылуы керек. Жаңа әдістер егжей-тегжейлі болуы керек, ал қалыптасқан әдістерді қысқаша атап өтуге болады.

Мақаланы жазу кезінде авторлар жасанды интеллект (ЖИ) құралдарын пайдаланған болса, «Материалдар мен әдістер» бөлімінде ЖИ құралы қалай қолданылғаны және қандай құрал пайдаланылғаны көрсетілуі керек. Авторлар өз қолжазбасының мазмұнына, соның ішінде ЖИ құралы арқылы жасалған бөліктерге толығымен жауапты, сондықтан жариялау этикасының кез келген бұзылуы үшін жауапты болады.

Үлкен деректер жиыны бар қолжазбалар деректердің қай жерде сақталатынын көрсетуі және қосылу нөмірлерін қамтуы керек. Нөмірлер жіберу кезінде әлі де қолжетімді болуы керек болса, олардың қарау процесі кезінде берілетінін, бірақ жарияланғанға дейін енгізілуі керек екенін ескеріңіз. Жануарлардың немесе адамның араласуын қамтитын зерттеулер және этикалық мақұлдауды қажет ететін басқа зерттеулер рұқсат беруші орган мен сәйкес этикалық бекіту кодексін көрсетуі керек.

3. Нәтижелер

Бұл бөлімді тақырыпшалар арқылы ұйымдастыруға болады. Ол эксперименттік нәтижелерге, оларды талдауға және эксперименттерден шығуға болатын қорытындыларға нақты және қысқа шолу жасау керек.

3.1. Бөлімше

3.1.1. Ішкі бөлім

Маркерленген тізімдер осылай берілуі тиіс:

- Бірінші маркер;
- Екінші маркер;
- Үшінші маркер.

Нөмірленген тізімдерді келесідей қосу қажет:

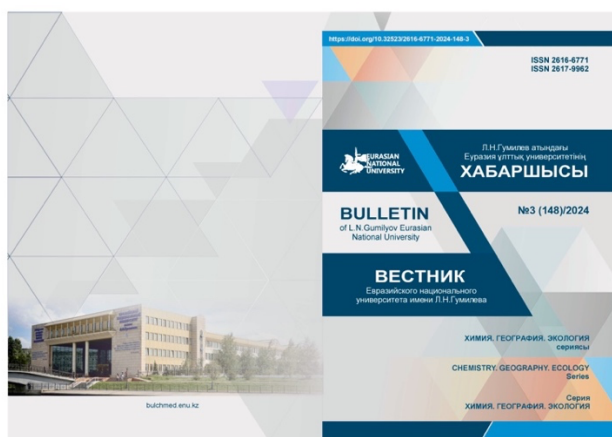
1. Бірінші элемент;
2. Екінші элемент;
3. Үшінші элемент.

Мәтін осында жалғасады.

3.2. Суреттер, кестелер және схемалар

Барлық суреттер мен кестелер негізгі мәтінде сурет 1, кесте 1 және т.б. ретінде келтірілуі керек. Мүмкіндігінше барлық деректер (кестелерде де, графиктерде де) статистикалық өңдеу нәтижелерімен (орташа, стандартты ауытқу, қателер және т.б.) ұсынылуы керек. Графиктерде қате жолағының элементтерін қосыңыз. Суреттер мен графиктер стандартты форматтардың бірінде ұсынылуы керек: TIFF, JPEG, PNG. Растрлық кескіндер 600 нүкте/дюймдік рұқсатпен жасалуы керек. Барлық мәліметтер сандарда көрсетілуі керек. Басқа дереккөздерден алынған сандарды пайдаланған кезде бастапқы дереккөзге сілтеме (...) немесе Бейімделді және қайта сызылған (...) және бұрын жарияланған материалды пайдалануға рұқсат (Permission) қажет. Ауқымды кестелер жағдайында кегль өлшемін 9 пт немесе 10 пт дейін азайтуға болады.

Сурет 1. Бұл сурет. Схемалар да осы форматта рәсімделуі қажет

Кесте 1. Бұл кесте. Кестелерді негізгі мәтін ішінде олар айтылған бірінші сілтемеге жақын орналастыру өте маңызды

Аты 1	Аты 2	Аты 3
мәлімет 1	мәлімет	мәлімет
мәлімет 2	мәлімет	мәлімет ¹

¹ Кестелерде төменгі деректеме болуы мүмкін.

Мәтін осы түрде жалғасады (сурет 2 және кесте 2).

Сурет 2. Бұл сурет. Бірнеше суретше болған кезде, оларға (а) бірінші панельдегі мазмұнның түсіндірмесін және (ә) екінші панельдегі мазмұнның түсіндірмесін беру керек. Суреттер негізгі мәтінде келтірілген сілтемеге жақын орналасуы керек

Кесте 2. Бұл кесте. Кестелерді негізгі мәтін ішінде келтірілген сілтемеге жақын орналасуы керек

Аты 1	Аты 2	Аты 3	Аты 4
Жолақ 1 *	мәлімет	мәлімет	мәлімет
	мәлімет	мәлімет	мәлімет
	мәлімет	мәлімет	мәлімет

Жолақ 2	мәлімет	мәлімет	мәлімет
	мәлімет	мәлімет	мәлімет
Жолақ 3	мәлімет	мәлімет	мәлімет
	мәлімет	мәлімет	мәлімет
	мәлімет	мәлімет	мәлімет
Жолақ 4	мәлімет	мәлімет	мәлімет
	мәлімет	мәлімет	мәлімет

* Кестелерде төменгі деректеме болуы мүмкін.

3.3. Математикалық немесе химиялық теңдеулерді рәсімдеу

Бұл теңдеудің бірінші мысалы:

$$y = ax + b, \quad (1)$$

Теңдеуден кейінгі мәтін жаңа абзацта болуы міндетті емес. Теңдеулердің тыныс белгілерін кәдімгі мәтін ретінде қойыңыз.

Бұл теңдеудің екінші мысалы:

$$ax^2 + bx + c = 0 \quad (2)$$

Теңдеуден кейінгі мәтін жаңа абзацта болуы міндетті емес. Теңдеулердің тыныс белгілерін кәдімгі мәтін ретінде қойыңыз.

4. Талдау

Авторлар алдыңғы зерттеулер мен белгіленген гипотезалар аясында нәтижелерді зерттеп, түсіндіруі керек. Олар қорытындылардың маңыздылығын кең ауқымды контекстте қарастыруы керек. Сонымен қатар, болашақ зерттеу жолдары бойынша ұсыныстар енгізілуі мүмкін.

5. Қорытынды

Бұл бөлім міндетті болып табылады. Зерттеу жұмысындағы қорытынды - зерттеудің негізгі нәтижелері мен түсініктерін көрсететін зерттеуді қорытындылайтын және қорытындылайтын соңғы бөлім.

6. Қосымша материалдар

Келесі қосымша ақпаратты мына жерден жүктеп алуға болады ... (сілтеме), сурет S1: тақырып; кесте S1: тақырып; бейне жазба S1: атауы. Қосымша материал болмаса, келесідей жазыңыз:

6. Қосымша материалдар: қосымша материалдар жоқ.

7. Авторлық үлестер

Бірнеше авторы бар зерттеу мақалалары үшін олардың үлестерін көрсететін қысқа абзац берілуі керек. Келесі мәлімдемелерді пайдалану керек «Концептуализация, Х.Х. және Ү.Ү.; әдістемесі, Х.Х.; бағдарламалық қамтамасыз ету, Х.Х.; валидация, Х.Х., Ү.Ү. және З.З.; формалды талдау, Х.Х.; зерттеу, Х.Х.; ресурстар, Х.Х.; деректерді өңдеу, Х.Х.; жазу— түпнұсқа жобасын дайындау, Х.Х.; жазу — шолу және өңдеу, Х.Х.; визуализация, Х.Х.; жетекшілік, Х.Х.; жоба жетекшілігі, Х.Х.; қаржыландыру, Ү.Ү. Барлық авторлар қолжазбаның жарияланған нұсқасымен танысып, келісті». Авторлық хабарланған жұмысқа елеулі үлес қосқан адамдармен шектелуі керек.

8. Автор туралы ақпарат

Бұл ақпарат барлық авторларға келесі формада берілуі керек:
Бейсембаев, Әділ Саятұлы - зерттеуші, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Қажымұқан көш., 13, Астана, Қазақстан, 010000; email: beisembayev_as@enu.kz, <https://orcid.org/0001-0003-2203-9099>

9. Қаржыландыру: Мысалға: «Бұл зерттеу сыртқы қаржыландыруды алған жоқ» немесе «Бұл зерттеу FUNDER атымен қаржыландырылды, грант нөмірі XXX» және «АПК XXX арқылы қаржыландырылды».

10. Алғыстар: Сіз осы бөлімдегі автордың жарналары немесе қаржыландыру бөлімдерінде қамтылмаған кез келген қолдауды растай аласыз. Бұл әкімшілік және техникалық көмекті қамтуы мүмкін.

11. Мүдделер қақтығысы: Авторлар мүдделер қақтығысын немесе, қақтығыс жоқ болса, «Мүдделер қақтығысы жоқ деп мәлімдейміз» деп жариялауы керек. Бұған зерттеу нәтижелеріне дұрыс емес әсер етуі мүмкін жеке жағдайлар немесе мүдделер кіреді. Егер қаржыландырушылар зерттеуді жобалауға, деректерді жинауға, талдауға, қолжазбаны жазуға немесе жариялау шешімдеріне қатысқан болса, бұл көрсетілуі керек. Егер олар қатыспаса, «Қаржы берушілер зерттеуді жобалауда, деректерді жинауда, талдауда, қолжазба жазуда немесе жариялау шешімдерінде ешқандай рөл атқармаған» деп көрсетіңіз.

12. Әдебиеттер тізімі

Ұсынылатын мақаланың көлемі және әдеби көздердің саны: шолулар (≥ 10000 сөз және ≥ 100 әдеби көз), шағын шолулар ($6000-10000$ сөз және ≥ 50 әдеби көз), зерттеу мақаласы (≥ 3500 сөз және ≥ 25 әдеби көз).

Мақаланың мәтінінде, сондай-ақ кестелер мен тақырыпшаларда сілтемелер авторы мен жылы көрсетілген жақша ішінде берілуі керек, мысалы (Smith et al., 2009), библиографиялық стильге сәйкес АРА-7-ші басылым. Мақаланың соңында пайдаланылған әдебиеттер тізімі АПА-7 басылымына сәйкес алфавиттік тәртіппен көздердің толық тізімін береді. Дереккөздер тізімі нөмірленуі керек (<https://apastyle.apa.org/instructional-aids/reference-examples.pdf>).

Мысалы:

Әдебиет тізімін дайындау кезінде EndNote, Mendeley Reference Manager немесе Zotero сияқты библиографиялық бағдарламалық құралды қолданған жөн. Бұл теру қателерін және қайталанатын жазбаларды қосуды болдырмауға көмектеседі. Барлық сілтемелер үшін қолжетімді жерде сандық нысан идентификаторын (DOI) қосыңыз (Ge et al., 2023; Prokhorov et al., 2016; Zhang et al., 2023).

Қосымша материалдардағы сілтемелер мен сілтемелер, егер олар осы жерде сілтемелер тізімінде болса, рұқсат етіледі.

Әдебиеттер тізімі

Журналда жарық көрген мақала

1. Niepel, C., Hausen, J. E., Weber, A. M., & Moller, J. (2025). Understanding mean-level and intraindividual variability in state academic self-concept: The role of students' trait expectancies and values. *Journal of Educational Psychology*, 117(5), 772-788. <https://doi.org/10.1037/edu000094>

Kiman

2. Levenson, H., Jinich, S., Vaz, A., & Rousmaniere, T. (2025). Deliberate practice in emotionally focused couple therapy. American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000436-000>

Кітап тарауы

3. Zeleke, W. A., Hughes, T. L., & Drozda, N. (2020). Home-school collaboration to promote mind-body health. In C. Maykel & M. A. Bray (Eds.), Promoting mind-body health in schools: Interventions for mental health professionals (pp. 11-26). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000157-002>

Конференция

4. Davidson, R. J. (2019, August 8-11). Well-being is a skill [Conference session]. APA 2019 Convention, Chicago, IL, United State. https://irp-cdn.multiscreensite.com/a5ea5d51/files/uploaded/APA2019_Program_190708.pdf

Басқа басылымдар

6. World Health Organization. (2025). *Global report on neglected tropical diseases*. <https://iris.who.int/server/api/core/bitstreams/9c4655d8-3671-4503-ae51-4a80bb44d5e0/content>
7. Winthrop, R., Ziegler, L., Handa, R., & Fakoya, F. (2019). *How playful learning can help leapfrog progress in education*. Center for Universal Education at Brookings. https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2019/04/how_playful_learning_can_help_leapfrog_progress_in_education.pdf
8. American Psychological Association. (2024, April 11). People who use willpower alone to achieve goals, resist temptation, deemed more trustworthy [Press release]. <https://www.apa.org/news/press/releases/2024/04/people-who-use-willpower>

Диссертация

9. Horvath-Plyman, M. (2018). Social media and the college student journey: An examination of how social media use impacts social capital and affects college choice, access, and transition (Publication No. 10937367) [Doctoral dissertation, New York University]. ProQuest Dissertations and Theses Global.

Қосымша мысалдарды, соның ішінде авторлық кітаптарды, өңделген кітап тарауларын, конференция сессиясын, дерекқордан диссертацияны, веб-беттерді және т.б. рәсімдеу мысалдарын сілтеме бойынша өтіп қараңыз: <https://apastyle.apa.org/instructional-aids/reference-examples.pdf>

Авторлар қазақ немесе орыс тілдеріндегі түпнұсқа шығармаларға (көздеріне) сілтеме жасаған жағдайда, төменде көрсетілгендей олардың транслитерациясын қамтамасыз ететін библиографиялық мәліметтерді ұсынуы керек:

3. Beisembaev, B.B., Kunaev, A.M., Kenzhaliev, B.K. (1998). Theory and practice of heap's leaching of copper (Теория і практика kuchного vyshhelachivaniya medi in Russian), 1st ed. Gylym, Almaty. <https://doi.org/10.1016/galym.1998.08.148>

Келесі мәліметтер ағылшын тілінде берілуі керек.

Title

Firstname Lastname, Firstname Lastname and Firstname Lastname

Abstract: An abstract for research articles should concisely summarise the study within a paragraph of no more than 300 words. Authors are encouraged to adopt a structured format without using specific headings. The abstract must objectively reflect the article's content and should not include results not discussed or supported in the main text. Additionally, it should avoid overstating the main conclusions.

Keywords: keyword 1; keyword 2; keyword 3 (List three to ten pertinent keywords specific to the article yet reasonably common within the subject discipline)

Келесі мәліметтер орыс тілінде берілуі керек.

Название статьи

Имя Фамилия, Имя Фамилия и Имя Фамилия

Аннотация: Аннотация для научных статей должна кратко резюмировать исследование в абзаце не более 300 слов. Авторам рекомендуется использовать структурированный формат без использования конкретных заголовков. Аннотация должна объективно отражать содержание статьи и не должна включать результаты, которые не обсуждаются или не поддерживаются в основном тексте. Кроме того, она должна избегать преувеличения основных выводов.

Ключевые слова: ключевое слово 1; ключевое слово 2; ключевое слово 3 (перечислите от трех до десяти соответствующих ключевых слов, относящихся к статье, но достаточно распространенных в рамках предметной области)